

Liza Marklund

Ferma de perle negre

Traducere din engleză de Liviu Szoke

Manihiki

BOOKZONE

Pana de curent dura deja de șase luni când iahtul a lovit reciful.

Era spre sfârșitul sezonului uraganelor din 1990, iar noi de-abia începuserăm recoltarea perlelor.

Tata Tane angajase doi tipi din Tauhunu ca să se scufunde cu noi (Riki și Panako Brown, care erau rude cu bunica Vaine din partea tatălui ei), așa că am urcat în canoea încăpătoare înainte de a se crăpa de ziuă. Așteptările noastre parcă pluteau în aer, lucru pe care cred că-l simțeau și frații Brown. Toate acele nesfârșite ore de pregătiri și verificări ale frânghiilor de ancorare, ale sforilor pentru perle și scoici, ale curenților și a oxigenării, precum și cele legate de cenușă și geamanduri: țelul nostru suprem era recolta.

Toată noaptea suflase un vânt puternic; fusese emisă din timp o avertizare de ciclon, însă insula Manihiki se află atât de aproape de ecuator, încât noi, practic, scăpăm aproape de fiecare dată. Laguna era în continuare agitată, vizibilitatea nu era grozavă, dar asta nu conta, căci magia era acolo. Sub suprafața apei se ascundea o lume

diferită, lumina se strecura în apă și crea alte realități, purtându-mă în jos, tot mai mult.

Am coborât cu lanterne și saci din plasă și am adunat zece, douăsprezece sfori de fiecare, cam cinci sute de scoici în total, așa încât tata Tane să se poată pune pe treabă cu recolta, lucru care n-a durat mult. Familia noastră nu folosește plase de siguranță în jurul scoicilor așa cum procedează majoritatea celorlalte, ele sunt utile pentru a prinde nucleul scump în cazul în care este aruncat afară de scoică, însă ia prea mult timp ca să merite, în opinia lui tata Tane.

Cei doi tineri dădeau la vâsle. Eu stăteam în față, așa că nu era nevoie să vâslesc. Scoicile, grele și lucioase, erau puse pe jos la prova și la pupa canoei încăpătoare, trimițându-mi fiori de nerăbdare în stomac. Fără să le desfacem, ne era imposibil să ne dăm seama care anume conținea *pinctada margaritifera*. Dacă aveam noroc, șaptezeci la sută dintre ele puteau conține vreun soi de perlă. Cochiliile arătau minunat adunate acolo grămadă, fiecare unică în felul ei. Acum nu mai puteam face nimic. Așa că mi-am azvârlit labele de înot și am închis ochii în vânt, simțind cum hainele pline de sare mi se uscau pe trup.

Aproape că ajunseserăm la țarm când discul soarelui a depășit orizontul și Nikau, fratele meu, a fost primul care a strigat de pe *tua*, cealaltă parte a recifului:

— Așteptăm astăzi vreun vas dinspre Rakahanga? a întrebat el.

Acum auzeam și noi strigătele. Nu că am fi înțeles cuvintele, ci auzeam doar un cor de glasuri agitate. Ne-am lungit gâturile cu toții, de parcă am fi fost în stare să vedem peste palmieri, până pe partea cealaltă a insulei.

Când am ajuns la țarm, nu ne-am mai obosit să târâm canoaia afară din apă.

— Ce se întâmplă? a strigat Nikau către atelierul de perle.

Tata Tane, care pregătea țesutul mantalei pentru înșămânțarea scoicii, și-a ridicat capul, surprins. Mi-am amintit ce zicea mama Evelyn despre faptul că auzul lui tata Tane nu mai era ca pe vremuri.

Riki și Panako Brown porniseră deja către biserică, așa că i-am urmat și eu. Chiar și tata Tane și-a abandonat lucrul și-a rupt-o la fugă după noi.

Strigătele deveneau din ce în ce mai puternice, deci acum izbuteam să disting și cuvinte.

— Scoateți bărcile, a început să se rupă!

La început n-am văzut decât valuri, mari, albe și azvârlind spumă pe recif, împinse de forța ciclonului pe cale să se stingă. Răsuflam greu, după un sprint rapid de-a latul insulei. Mi-am pus mâna streășină la ochi pentru a-i feri de soare și m-am uitat cu toată atenția la valurile strălucitoare, însă n-am putut vedea nimic.

— E un Santana de doisprezece metri lungime, a spus Tanga, arătând cu mâna în direcția în care trebuia să mă uit.

Apoi l-am văzut și eu.

Era subțire și de un alb orbitor, un iaht masiv cu vela sfâșiată și catargul frânt. Chila îi era înfiptă în recif, cu vârful spre insulă, căci se năpustise direct în recif și rămăsese blocat între corali, iar valurile se izbeau cu putere, neconținut, de etravă, cu o forță din ce în ce mai mare.

— Grăbiți-vă! a țipat cineva din spatele meu.

— Unde-i Everest polițistul? Duceți-vă și chemați-l încoace!

— Chila începe să se crape la babord!

Glasurile urcau și coborau. Tanga și-a dus din nou telescopul lung la ochi. Știa o mulțime de lucruri despre ambarcațiuni și visa să aibă și el una.

— Un vas american, a zis el, privind în continuare prin telescop. Cu cabină și chilă dintr-un singur compartiment. Nu obscen de scump și destul de rapid. Lățime mică totuși... ceea ce poate să fie o problemă.

Mai multe ambarcațiuni mici porniseră spre iahtul eșuat. Din fericire, în una din ele era căpitanul Mareko, singura persoană de pe insulă care mai avea motorină în rezervor.

— Nu cred că au cum să reușească, a spus Nikau, aflat lângă mine.

Priveam vasul cu ochi umezi din cauza reflexiei luminii soarelui. Nu, Nikau avea probabil dreptate, chila era prea lungă și prea subțire ca să reziste mai mult de un minut. Peste mugetul oceanului mi s-a părut că aud scârțâitul fibrei de sticlă care se rupea, dar poate că totul era doar în imaginația mea.

— Mai avem frânghii și sfori?

— Pentru ce? E prea târziu!

— Adu-le, da?

Căpitanul Mareko și cei doi fii ai săi ajunseseră deja la iaht, iar băieții s-au cățărat cu agilitate pe puntea înclinată, îi auzeam strigând unul la altul, însă nu aveam cum să înțeleg ce-și spuneau.

— E cineva acolo! a strigat Tanga. E cineva acolo, în cockpit.

Am mai făcut un pas spre apă, străduindu-mă să văd ceva, deși soarele-mi bătea în ochi. Băieții Mareko încercau să ridice ceva lipsit de culoare și formă, nu vedeam

ce anume, însă probabil că Tanga avea dreptate, putea fi un om. Apoi l-au trecut peste balustradă, în șalupa mică a căpitanului. Unul dintre băieți s-a întors și a dispărut sub punte, apoi un val enorm a lovit reciful, înclinând vasul în partea din față. Căpitanul Mareko a scos un urlet, câteva bărci au încercat să se întoarcă la epavă, însă căpitanul Mareko le-a făcut semn cu mâna să plece, căci iahtul era pe punctul de a se rupe în două. Băiatul și-a făcut apariția ținând câte o geantă în fiecare mână, apoi a sărit și el peste balustradă în șalupă, iar căpitanul a plecat în viteză de-acolo, îndreptându-se spre țarm. Înainte de a ajunge la uscat, chila albă a iahtului s-a rupt în bucăți cu un trosnet înfiorător și a început să se scufunde încet, dar sigur, în întunecimea din partea cealaltă a recifului.

— Kiona, a zis tata Tane, care venise în spatele meu fără să-l observ. Cheam-o pe mama Evelyn.

M-am întors și-am dat fuga acasă. Amiria stătea la masă, în uniformă școlară, ascultând ceva la casetofonul portabil cu baterii, cu căștile pe urechi.

— Unde-i mama?

A ridicat din umeri, dând din cap în ritm cu muzica, în timp ce din căști răzbătea, aproape neauzit, cântecul „There are no cats in America“.

Am rupt-o la fugă spre clinică. Mama Evelyn făcea inventarul când m-am năpustit înăuntru.

— Abia dacă mai avem câteva bandaje, a spus ea. Vrei să te duci după-amiază la Tauhunu și...

A lăsat bandajele jos când a văzut că abia mai răsuflam.

— Accident?

— Naufragiu, am zis eu. Un iaht a intrat în recif, o persoană salvată.

A pornit iute în direcția sălii de tratamente.

— E-n viață?

— Nu știu.

A înșfăcat stetoscopul și tensiometrul și apoi am rupt-o amândouă la fugă.

Era un bărbat. Îl scosese ră din șalupă și-l întinseseră pe spate, pe plajă. Un picior îi stătea într-un unghi nefiresc din sold și pe frunte avea o rană destul de mare. Avea buzele albe și crăpate, iar pielea de pe față îi era arsă de soare. Mama Evelyn i-a împins pe bărbați într-o parte, și-a scos stetoscopul și s-a aplecat deasupra bărbatului, ascultându-i bătăile inimii și activitatea plămânilor câteva secunde, după care a rostit peste umăr:

— Aveți cu ce să-l cărați?

Ewan Jensen, fratele lui Fete, a adus o placă de surf, care era un pic cam scurtă, așa că picioarele bărbatului atârnav peste margine, însă își puteau face treaba cu ea. Patru bărbați l-au ridicat de jos și au pornit către clinică, iar restul mulțimii zgomotoase i-a urmat îndeaproape.

L-am lăsat în salonul numărul unu al clinicii, iar mama Evelyn le-a ordonat tuturor să iasă din încăpere cât timp ea se ocupa de pacient. În cadrul ușii și la ferestre au apărut imediat numeroase chipuri curioase.

— Curăță-i rana de la cap, ca să-mi pot da seama cât de adâncă e, a zis ea, iar eu m-am spălat pe mâini și am adus iodul și câteva comprese sterile, cu care i-am curățat mai întâi pielea din jurul răni, apoi chiar rana.

O jumătate de frunte îi era vânătă și umflată, făcându-mă să trag concluzia că lovitura care o cauzase fusese foarte puternică, însă rana nu era foarte adâncă.

— Țeasă fracturată? am întrebat eu.

— Îi curge cumva lichid din nas sau din urechi? a întrebat ea în timp ce încerca să-i pună o perfuzie, dar venele

bărbatului erau aproape invizibile, pentru că acesta era foarte deshidratat.

I-am examinat fața și urechile cu o lanternă medicală.

— Nu.

Ea a izbutit să-i găsească bărbatului pe piciorul sănătos o venă în care să poată înfige acul.

— Leucoplast chirurgical, a zis ea, iar eu am dat fuga să i-l aduc.

A fixat acul perfuziei și apoi s-a apropiat de căpătâiul patului, a luat lanternă și a examinat ochii rănitului.

Toți copiii din Tukao păreau să fi chiulit de la școală și se uitau acum înăuntru, cu nasul turtit de ferestre.

— La ce vă uitați? s-a auzit glasul unui copil de la una dintre ferestre.

— La ochi de raton, i-a răspuns mama Evelyn.

— Ce-i aia?

— Dacă are craniul fracturat, ar fi o fractură liniară, posibil infectată, a răspuns ea, ceea ce ar fi trebuit să fie suficient să-l convingă pe puști că nu avea rost să mai pună și alte întrebări.

Eu i-am luat tensiunea bărbatului, era extrem de mică.

— Probabil că a zăcut o vreme pe vas, am zis.

Mama Evelyn n-a răspuns, căci îi asculta din nou bătăile inimii, după care a notat „puls 140“, „acidoză“ și „organ care a cedat“ în carnețelul ei.

I-am cusut rana de pe frunte, punându-i câteva copci destul de neaspectuoase, după care am încercat să-i șterg sângele care i se întărise în păr, înainte de a-i înfășura capul cu ultimul pansament rămas în clinică.

— Va supraviețui? a întrebat Tanga.

— Chemați-l pe tata Tane, a răspuns mama Evelyn.

Tanga i-a spus unuia dintre copii să dea fuga și să-l aducă.

Piciorul drept al bărbatului era rupt în mai multe locuri, cel puțin două. Era nevoie de tata Tane ca să i-l îndrepte, astfel încât mama Evelyn să i-l poată pune în ghips. Nu ne-am mai chinuit să-i dăm calmante, căci bărbatul era profund inconștient. Unindu-ne forțele, am izbutit să-i îndreptăm piciorul până ce mama Evelyn a considerat că oasele s-au așezat cum trebuie. Încheietura mâinii drepte era și ea foarte umflată, probabil ruptă destul de urât. Mama Evelyn i-a strâns-o cât de puternic a putut și a încercat să-i pună oasele la loc, apoi am ajutat-o să i-o pună în ghips, după care i-am pus și un cateter.

Apoi l-am lăsat întins pe pat, cu tot soiul de tuburi ieșindu-i din diverse părți ale corpului, cu piciorul în ghips și ridicat înspre plafon, iar oamenii au început să se împrăstie care încotro, înfometați după aceste evenimente tulburătoare. Nikau și tata Tane s-au întors la perlele lor, deoarece scoicile trebuiau și ele să fie sortate.

Eu și mama Evelyn ne-am așezat pe câte un scaun tras lângă pat, împărțind un pahar cu apă și privindu-l pe bărbat cu atenție. Zăcea întins nemișcat, cu gura deschisă și cu ochii închiși, iar pieptul abia i se mișca pe sub cearșaful subțire. Avea obraji roșii, cu pielea descuamată, iar barba de câțiva milimetri îi crescuse neuniform.

— Cum ți se pare? am întrebat eu.

— Mai tânăr decât pare, a răspuns mama Evelyn. Patruzeci de ani, poate. American. European sau kiwi. Oricum, nu-i un navigator prea iscusit.

— De ce zici asta?

Ea s-a ridicat de pe scaun.

— A pornit singur pe mare, în ciuda avertizării de ciclon. Nu pleci pe o astfel de vreme.

Am rămas cu pacientul după ce mama Evelyn a plecat să o vadă pe bunica Metua, dincolo de pista de aterizare. I-am umezit buzele cu apă proaspătă, i-am măsurat tensiunea din jumătate în jumătate de oră, care-i urca încet, dar sigur. Când soluția nutritivă din perfuzie s-a terminat, am schimbat puna.

M-am întrebat de unde venea și încotro se îndrepta. Mi-am amintit cum îi cususem rana de pe frunte și ce senzație avusesem când îi atinsesem părul moale și lipsit de culoare. Ecoul ultimei mele întrebări către mama Evelyn încă plutea în aer, fără răspuns:

— De ce-o fi plecat pe ocean în toiul unui ciclon?

Se înserase când mama Evelyn s-a întors.

— O să rămân eu aici peste noapte, a zis. Am vorbit cu tata Tane, poți să mă înlocuiești mâine-dimineață, la prima oră.

Pacientul zăcea în continuare, bandajat și fără să se miște, semănând cu o mumie.

— Ce crezi, va supraviețui?

Mama Evelyn i-a verificat cateterul, însă nu mi-a răspuns.

Am pornit spre casă prin întuneric. Vântul bătea și-l simțeam pe brațe și picioare, iar sarea de la scufundarea de dimineață mi se impregnase în piele și mi-am dat seama că miroseam ca marea.

Scânteile numeroaselor focuri din fața caselor străpungeau întunericul ca niște licurici.

Faptul că vasul dinspre Rarotonga nu mai dăduse pe la noi de mai bine de doi ani ne cauzase neplăceri, însă nu eram cu adevărat afectați. Motorina pentru generatorul care alimenta insula cu electricitate se terminase de mult. Dar marea și insula continuau să ne ajute să supraviețuim la fel cum o făceau de milenii, cu lumina

stelor pe timp de noapte și cu pește și nuci-de-cocos. (Ce-i drept, nici nu prea aveam încredere în lucrurile moderne — conserve, detergenți de vase sau frigidere.) Sub tălpi scrâșneau sfărâmături de corali când mergeam, era dificil să cultivi ceva aici. Găini și porci sălbatici alergau liberi pe insulă, mâncând puținele plante care reușeau să crească, le auzeam fojgăind în tufișuri. Câteva familii reușiseră să cultive lămâi, printre care se număra și a noastră, și împărțeam fructele la fel cum împărțeam totul de când ne știam. Peștele era uscat în loc să fie congelat, fășăitul frânghiilor pe care era înșirat se amesteca cu țârăitul cicadelor. Ne spălam pe dinți în apa mării, cum făcuserăm dintotdeauna, în loc să folosim pastă de dinți. Tampoanele și absorbantele sanitare se terminaseră și utilizam fâșii vechi de *pareus* (pânza din care ne făceam fuste, rochii, eșarfe și orice altceva). La început, le aruncam, dar după o vreme a trebuit să începem să le spălăm și să le refolosim. Într-o noapte, după ce se terminase motorina din generatorul de curent, mama Evelyn a ajutat o femeie să nască sub un mahon, la lumina unei lămpi cu untură. Nașterea a decurs normal, însă copilul s-a îmbolnăvit după ceva timp și a murit înainte să împlinească un an.

Gândurile îmi rătăceau în beznă, dar reveneau mereu la pacientul rămas la clinică. Probabil că deshidratarea era acum sub control, rinichii bărbatului începuseră deja să producă urină. Dar cea mai importantă întrebare rămânea: cât de gravă era rana de la cap? Dacă fractura craniană era liniară, ar fi trebuit să se vindece de la sine și să nu lase sechele permanente, dar dacă omul avea hemoragie în interiorul craniului, era posibil ca presiunea asupra creierului să înceapă să crească, iar noi nu aveam

nicio posibilitate să-l operăm la clinică. Foarte important era și cât timp zăcuse inconștient pe vas. Probabil că avea să șchioapete, căci nu credeam că izbutiserăm să-i așezăm bine oasele, astfel încât piciorul să aibă aceeași lungime cu cel sănătos. Și speram că nu era dreptaci, pentru că mă îndoiam că avea să-și mai recapete vreodată pe deplin dexteritatea mâinii.

Bărbații se adunaseră în fața atelierului de perle, iar pe țarm aprinseseră un foc mare. Tanga stătea jos în mijlocul grupului, având în fața sa o sticlă cu lichior și o geantă sport goală, precum cea în care-și ținea Nikau echipamentul de tenis. Conținutul genții era împrăștiat în jurul focului: haine, câteva cărți, o pereche de pantofi sport, câteva produse de igienă. Lângă Tanga se afla o valiză metalică strălucitoare, nedeschisă. M-a străbătut un fior când l-am văzut pe Ngaru printre ei, venise din Tauhunu, ademenit de evenimentele din timpul zilei. În glasurile bărbaților se simțea agitația.

— Erik Bergman, a spus Barbie, răsfoind un carnețel care era probabil pașaportul bărbatului, iar unghiile-i lungi și lucioase sclipeau la lumina focului. Unde se află Suedia?

— Ce idiot nenorocit! a zis Ewan Jensen. Să intre cu iahtul direct în recif!

— S-a întetît vântul, și ghiul l-a lovit în cap, a rostit Tanga. La modelul ăsta de bărci, ghiul se balansează foarte jos, probabil că tipul s-a abătut foarte mult de la curs.

M-am așezat și eu la marginea cercului format în jurul focului, conștientă dintr-odată de cât de obosită eram. Prezența lui Ngaru mă bucura și mă neliniștea în același timp, însă el nu părea să mă fi văzut. M-am întins

după un pește-papagal fript pe grătar și un bol de *nimata* (apă de cocos) și-am început să răsfoiesc cărțile găsite în geanta bărbatului. Erau scrise într-o limbă pe care n-o înțelegeam. Ba chiar erau și niște litere pe care nu le cunoșteam.

— Ce faceți acolo? a strigat tata Tane, ieșind din atelierul de perle. Puneți-i lucrurile la loc! Câți ani aveți?

Bărbații au început să râdă și au mai aruncat o privire la lucrurile bărbatului, făcând câteva comentarii, înainte ca tata Tane să le adune grămadă și să le vâre la loc în geantă, trăgând fermoarul. Apoi a luat geanta și valiza ciudată cu el în Casa Mare.

Everest polițistul venea spre noi dinspre stația radio.

— Ce spun cei de la Rarotonga? a întrebat Tanga.

Everest le raportase nafragiul autorităților de pe insula principală.

— Nu s-a emis niciun permis, a continuat Everest polițistul, așezându-se lângă Barbie și luând o înghițitură de *nimata*.

Ca să poți acosta pe Manihiki, îți trebuia un permis emis în avans de Biroul Vamal și de Imigrări din Avarua, dar era clar că acum nu se întâmplase așa.

Mi-am ațintit privirea la foc în timp ce bărbații au continuat să dezbată multă vreme consecințele evenimentelor de azi (au ajuns la concluzia că nu vor fi niciunele, dat fiind că iahtul nu acostase de fapt în port, ci se scufundase, așa că nu mai era nicio problemă).

Ngaru a venit și s-a așezat lângă mine. Am vrut să mă dau mai încolo, însă am rămas pe loc.

Au căzut cu toții de acord că n-are rost să încerce să recupereze vasul. Chila se despicasă în cel puțin două bucăți și alunecase de partea cealaltă a recifului,